
РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА КРАЇН ВИШЕГРАДСЬКОЇ ЧЕТВІРКИ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Vladimír Macháček,

*“Doctor of philosophy” (PhD) in the sphere of law
(Czech Republic)*

Артёмов І.В.,

*кандидат історичних наук, доцент,
директор НН Інституту євроінтеграційних досліджень
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(м.Ужгород, Україна)*

Відносини з країнами Вишеградської четвірки (В-4) для України завжди мали фундаментальне значення. По-перше, три з чотирьох країн Вишеградського об'єднання є сусідніми для України державами, з якими вона мала історично дружні відносини. А, по-друге, всі чотири країни стали прикладом успішного набуття членства в ЄС, а відтак підтримка та авторитет об'єднання для просування євроінтеграційних прагнень України перетворилися на цінне джерело запозичення корисного досвіду.

Міжнародна регіональна інтеграція центрально-європейських країн зумовлюється низкою причин: їх спільним історичним минулим та регіональними інтересами, географічним положенням, а також політичними і економічними зв'язками, схожими можливостями та прагненнями.

Заснування регіонального об'єднання «Вишеградська четвірка», куди входять Чехія, Словаччина, Угорщина і Польща, відбулося 15 лютого 1991 року у місті Вишеград в Угорщині. За назвою цього міста об'єднання отримало назву «Вишеградський трикутник», а після розпаду Чехословаччини на 2 незалежні держави – «Вишеградська четвірка».

П'ять основних позицій чітко визначали мету Вишеградського об'єднання центральноєвропейських країн:

- відновлення державної незалежності, демократії і свободи;
- ліквідація залишків тоталітарного режиму у всіх сферах життя суспільства економіки;
- формування парламентської демократії і сучасної правової держави поряд із дотриманням основних прав людини і свобод;
- створення сучасної ринкової економіки;
- повна інтеграція у європейські політичну, економічну, безпекову і правову системи.

Співпраця з Україною розвивалася як на двосторонньому рівні, так і в форматі «Вишеградська четвірка плюс». Проте в деяких сферах співпраця, розпочата вже після відновлення Вишеградської групи у 1998 році, вступу країн В-4 до Європейського Союзу, а пізніше підкріплена багатообіцяючими політичними змінами в Україні взимку 2004 року, може вважатися імпульсом для більш ґрунтовної співпраці.

Початком формальних взаємовідносин В-4 з Україною стала зустріч у Високих Татрах у грудні 1999 р., коли президенти чотирьох країн Вишеградської групи заявили про своє бажання підтримувати проєвропейські сили в Україні. Україна, в свою чергу, ще у 1993 р. на законодавчому рівні зафіксувала своє прагнення до співробітництва з країнами В-4 у Постанові Верховної Ради України «Про основні напрями зовнішньої політики України».

Першим кроком на цьому шляху стала українсько-польська міжурядова угода 1993 р. про міжрегіональне співробітництво. Цією угодою було започатковано створення специфічного сегменту міжнародно-правової бази співробітництва України з державами Центрально-Східної Європи, зокрема з країнами Вишеградської четвірки.

Аналіз свідчить, що держави В-4 надають відчутну політичну підтримку євроінтеграційному курсу нашої держави в рамках так званої «групи друзів» України в ЄС, під час головування в Євросоюзі, офіційно підтримуючи План дій Україна – ЄС. Одночасно співпраця ведеться у різних формах: зміцнення міжурядових контактів, урізноманітнення заходів у форматі «В-4 + Україна» у політико-безпековій, військовій, енергетичній, соціокультурній сферах, а також на регіональному рівні.

Сучасна Україна виходить з того, що формування навколо держави безпечного міжнародного середовища є однією з передумов її успішного розвитку. Нової динаміки набули процеси єврорегіонального співробітництва, поширюючи простір демократії, сталого розвитку та безпеки.

Відомо, що єврорегіональний рівень інтеграції базується на спільності територіальних кордонів держав, які інтегруються, на схожих шляхах історичного розвитку і доповнюються природним, економічним, транспортно-комунікаційним, науково-технічним потенціалом, спільністю економічних проблем, зовнішньополітичних та геополітичних інтересів. З огляду на розставлені акценти у сфері єврорегіональної інтеграції України, досвід країн Вишеградської четвірки є цікавим і може бути використаним для дослідження:

- *стану єврорегіонального співробітництва України в умовах активізації «східного» вектора зовнішньої політики після президентських виборів 2010 року;*
- *відповідних кроків ЄС щодо України, які впливають з ініціативи «Східне партнерство», і в першу чергу посилення діалогу щодо асоційованого членства і зони вільної торгівлі;*
- *співвідношення єврорегіонального співробітництва України з реанімацією українсько-російського діалогу і практичних дій у площині взаємовигідної співпраці східних регіонів держави з Росією, Білоруссю та окремими азійськими країнами.*

З урахуванням практики співпраці країн Вишеградської четвірки в Україні активізується єврорегіональне співробітництво по багатьох напрямках. **Відомо, що існують чотири рівні реалізації єврорегіональної співпраці:**

- ✓ ***міжнародний** рівень: реалізується політика загальноєвропейських інтересів, здійснюється координація національних регіональних політик для участі у збалансованому розвитку європейського простору;*
- ✓ ***державний** рівень: виробляється національна політика розвитку єврорегіонального співробітництва та узгоджуються національні інтереси з загальноєвропейськими, а також здійснюється гармонізація національних та регіональних цілей;*
- ✓ ***регіональний** рівень: реалізується політика єврорегіонального співробітництва з урахуванням інтересів держави та місцевих органів влади, здійснюється координація між регіонами сусідніх країн;*
- ✓ ***місцевий** рівень: здійснюється координація планів розвитку місцевої влади, з істотною увагою до регіональних та національних інтересів, відбувається конкретна співпраця між суб'єктами прикордонних територій.*

Застосування практики взаємодії наших найближчих західних сусідів і партнерів, апробованих у рамках «Вишеграду» механізмів, форм і видів співпраці спроможне сприяти нарощуванню зусиль щодо реалізації європейської інтегра-

ційної стратегії Української держави, пошуку нею додаткових важелів, які могли б вплинути на поглиблення стосунків держави з Євросоюзом та нашими найближчими сусідами.

Україна та Вишеградська четвірка

Одним з важливих для України та країн Вишеградської четвірки є питання транскордонного та міжрегіонального співробітництва. Подібне співробітництво розглядається сторонами як складова загального європейського інтеграційного процесу. В грудні 2005 р. в м. Братислава за принципово новими стандартами було укладено Угоду між Кабінетом Міністрів України і Урядом Словацької Республіки про транскордонне співробітництво.

Країни Вишеградської четвірки, як і Україна, усвідомлюють, що ця сфера співпраці вимагає прийняття та реалізації швидких та ефективних рішень. Перш за все мова йде про необхідність створення належної прикордонної інфраструктури, розвиток загальновигідного економічного співробітництва прикордонних областей країн Вишеградської четвірки та України тощо.

У цьому контексті, зокрема у період з 2004 по 2006 рр., Європейська Комісія запропонувала Україні розпочати «сусідські програми» з метою більш плідного прикордонного співробітництва України з ЄС. Реалізація цих програм сприяла продовженню активної роботи України та країн Вишеградської четвірки з Європейською Комісією. Відповідно до представленого списку «сусідських програм» Україні було запропоновано участь у трьох із них: 1) співробітництво України, Польщі та Білорусі; 2) співробітництво Угорщини, Словаччини та України; 3) співробітництво України з країнами Центральної та Східної Європи (CARDS). Учасникам програм була надана можливість самостійно визначати сумісні пріоритети для прикордонного співробітництва та формувати спільні керівні структури.

Аналіз свідчить, що на політичному рівні, особливо з боку України, в останні роки лунало багато декларативних заяв, відбулися різноманітні міжурядові зустрічі на різних рівнях, які ще не дали відчутних і конкретних результатів. Однак, справедливості ради, відзначимо, що при цьому офіційний Київ все ж отримав можливість взяти до уваги і проаналізувати досвід країн В-4 на шляху вступу до ЄС та НАТО, а також відчутти підтримку з боку країн В-4 європейських та євроатлантичних прагнень України.

На сучасному етапі транскордонне та міжрегіональне співробітництво між Україною та країнами В-4 відбувається у таких формах:

- реалізація програм сусідства;
- діяльність єврорегіонів;
- діяльність міжнародних регіональних організацій та асоціацій;
- міжрегіональна співпраця (угоди про транскордонне співробітництво, укладені з усіма країнами В-4, до яких залучені Львівська, Волинська, Вінницька, Чернівецька, Закарпатська та інші області).

Одним з ключових питань під час всіх формальних та неформальних переговорів керівництва України з Вишеградською четвіркою вже протягом багатьох років залишається проблема візового режиму, зокрема його лібералізація.

У цьому контексті необхідно зазначити, що політика у напрямі можливої лібералізації візового режиму між ЄС та Україною значною мірою активізувалась саме у зв'язку з тиском з боку центральноєвропейських країн. І не в останню чергу завдяки лобіюванню інтересів України в ЄС Польщею. Активно підтримала зміни у договорі щодо лібералізації візового режиму і Угорщина.

Так, обидві країни, підписавши Угоду про малий прикордонний рух, фактично здійснили перший крок до безвізових поїздок між громадянами України та ЄС. Поряд з цим, як зазначають європейські експерти, дорожня карта до безвізового режиму для українських громадян ще не є запорукою досягнення реальних змін. Зокрема тому, що запропонований ЄС план пов'язаний з багатьма жорсткими умовами.

Загалом можна констатувати, що досягнуті за результатами систематичних зустрічей на різних рівнях домовленості між країнами В-4 та Україною за тривалий проміжок часу успішно реалізуються.

Свідченням цього є те, що успішно виконуються План ЄС щодо лібералізації візового режиму з Україною та Національного плану України з цих питань. З 01 липня 2013 року почала діяти Угода з Євросоюзом про спрощений порядок видачі віз для громадян України.

Україна отримала можливість більш раціонально використовувати своє географічне розташування в Європі за рахунок визначення пріоритетних напрямів транскордонного співробітництва в системі загальнорегіонального розвитку.

Як Україна, так і країни Вишеградської групи (ВГ) надають важливе значення розвитку регіонального та транскордонного співробітництва. Адже Україна має значні потенційні можливості щодо розвитку транскордонного співробітництва, яке розглядається як інструмент розвитку прикордонних територій та складова євроінтеграційного процесу України.

Насамперед йдеться про необхідність створення сучасної прикордонної інфраструктури, в першу чергу в пунктах перетину на кордоні України з Польщею, Словаччиною та Угорщиною.

Важливе значення регіональне і транскордонне співробітництво має для ефективного і взаємовигідного економічного співробітництва прикордонних областей України та країн-сусідів, а також об'єднання спільних дій для розв'язання екологічних проблем, регулювання потоків жителів прикордонних областей міграційних процесів, пов'язаних з працевлаштуванням. Науковець-регіоналіст Є.Кіш виділяє такі пріоритетні напрями співпраці:

- ✓ **сприяння структурній перебудові та розвитку депресивних регіонів;**
- ✓ **надання фінансових ресурсів регіонам, де спостерігається стагнація економічної діяльності;**
- ✓ **боротьба з тривалим безробіттям та підтримка ініціатив зайнятості;**
- ✓ **адаптація підприємців, робітників промисловості та виробничої сфери до системних проблем, які загрожують безробіттям;**
- ✓ **фінансування розвитку сільськогосподарських територій та прискорення структурної перебудови сільського господарства.**

Варто підкреслити, що В-4 має усі можливості стати енергетичним союзом, який використовуватиме геополітичне положення країн-учасниць для координування транзитної політики. Словаччина, Чехія, Польща й Угорщина разом з Україною є важливими транзитерами російського газу і його споживачами. Через їхню територію здійснюється значний відсоток постачання газу з Росії до Європи (80 % російського і середньоазійського газу до ЄС, що становить близько 40 % від загального обсягу імпортованого Євросоюзом газу). Збереглася і залежність економіки країн регіону від російських енергоносіїв: Словаччини майже на 100 %, Польщі – на 92 %, Угорщини – на 90 %, Чехії – на 74 %.

Країни В-4 також є імпортерами і можливими транзитерами електроенергії з України до інших країн Європи. Головним партнером «Укрінтеренерго» (держав-

ний оператор експорту електроенергії) з постачання української електроенергії в Європу є угорська компанія System Consulting, співпраця з якою почалася ще у 1994 р. В перспективі можуть стати партнерами для української сторони й компанії інших країн ВГ.

Як зазначає науковець-регіоналіст А.Кудряченко, «значне місце в питанні забезпечення енергетичної незалежності України може мати досвід країн В-4 у переході на світові ціни розрахунку за російські енергоносії, адже раніше ці країни, як і Україна, мали пільгові ціни на постачання енергоресурсів. Особливо може стати в нагоді досвід Польщі, яка перейшла на ринкові ціни ще у 2006 році».

Відомо, що Європейська Комісія (ЄК) підготувала 12 програм сусідства, у трьох з яких бере участь Україна разом із Вишеградськими партнерами:

1. Програма сусідства «Польща – Білорусь – Україна». В Україні поширюється на Волинську, Закарпатську, Львівську області.

2. Програма сусідства «Угорщина – Словаччина – Україна». В Україні поширюється на Закарпатську область.

3. Україна приєдналась і до четвертого раунду транснаціональної програми CADSES (програма сприяє транснаціональній співпраці для Зони Центральної Адриатики – Дунаю – Південно-Східної Європи). В Україні поширюється на Волинську, Закарпатську, Івано-Франківську, Львівську, Одеську, Чернівецьку та Тернопільську області.

У межах міжрегіональної співпраці на сьогоднішній день усі області України мають укладені угоди про співпрацю з сусідніми територіальними одиницями суміжних країн, а також угоди про співпрацю з регіональними органами влади сусідніх країн. Такі угоди укладені з усіма країнами Вишеградської групи.

Активною є співпраця України з сусідніми країнами ВГ в рамках єврорегіонів відповідно до наявних двосторонніх та багатосторонніх угод, з метою розв'язання спільних проблем та узгодження механізмів їх реалізації. Відомо, що на сьогодні в Україні діє 6 єврорегіонів, у 2 з яких входять території країн Вишеградської четвірки:

- ✓ «Буг» (Україна, Польща, Білорусь);
- ✓ Карпатський єврорегіон (Україна, Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія).

Окрім цього, Україна активно підтримує одну з останніх ініціатив конгресу Ради Європи зі створення нового єврорегіону в басейні Чорного моря.

Проте на перешкоді виконанню важливих цілей регіональної співпраці в єврорегіонах існує багато проблем, найголовнішою серед яких є відсутність необхідних повноважень місцевої влади для плідної співпраці, а також надто великий розмір єврорегіонів, зокрема Карпатський єврорегіон сягає більше 140 тис. км², що позначається на ефективності його функціонування.

Слід зазначити надзвичайно важливе значення міжрегіональної співпраці України з сусідніми країнами ЄС і, в першу чергу, у сфері узгодження та реалізації стратегічних пріоритетів регіональної політики, які тісно пов'язані з вирішенням завдань соціально-економічного розвитку та досягнення економічної безпеки, у першу чергу:

- ✓ дотримання курсу на лібералізацію, відкритість ринків та економічну інтеграцію як основи розвитку та партнерства;
- ✓ створення підґрунтя для вирішення спільних викликів;
- ✓ узгодженість політики щодо модернізації економіки країн-партнерів;

- ✓ сприяння мобільності громадян та вільному руху капіталу товарів та послуг;
- ✓ посилення стабільності та безпеки на кордонах, що включатиме боротьбу з нелегальною міграцією, створення інтегрованих структур управління кордонами, приведеним у відповідність до законодавства ЄС;
- ✓ посилення можливостей правоохоронних і судових органів у боротьбі проти корупції та організованої злочинності;
- ✓ розробки та прийняття двосторонніх транскордонних проектів та удосконалення системи транскордонного транзиту енергоносіїв;
- ✓ залучення коштів програм транскордонного співробітництва для створення проектів з модернізації вітчизняних об'єктів та запровадження енергоефективних технологій;
- ✓ законодавче розширення повноважень місцевих органів влади у питаннях вирішення завдань єврорегіонального співробітництва, а також запровадження у практику регіонального самоврядування спеціальних договірних відносин – угод про міжрегіональну співпрацю.

Таким чином, співпраця між Україною та Вишеградською четвіркою здійснюється у політико-безпекових сферах, є ефективною та перспективною, здебільшого в плані отримання стимулів та допомоги Україні на шляху інтеграції до Європейського Союзу.

Прикордонна співпраця України з Вишеградською групою

Державні та міжнародні правові питання кордонів завжди були чутливими та делікатними. Відзначаючи «безпроблемність» сучасних українсько-польського, українсько-словацького, українсько-угорського кордонів, науковець-регіоналіст Є.Кіш привертає увагу до оцінки кордонів. Зокрема, вона зазначає, що «кордон є своєрідним інститутом, рамки дії політичних систем аналізуються крізь функцію кордонів, наприклад, у межах прикордонного регіону як території нових договірних зв'язків. Насамперед кордони виконують три тісно пов'язані функції:

- ***по-перше*** – встановлюють межі державного суверенітету;
- ***по-друге*** – розділяють у просторі символічні спів-товариства, тобто держави, кожна з яких має власний прапор, гімн, історію та інше;
- ***по-третє*** – розділяють у просторі своє (національну територію) та чуже (сусідню територію), а потім увесь світ».

Довідково

Українсько-польський кордон

Довжина становить 526,2 км. Він є найпотужнішим новим зовнішнім кордоном Євросоюзу з травня 2004 року в Центральній Європі.

Україна та Польща 18 травня 1992 року підписали у Варшаві Договір про добросусідство, дружні відносини і співробітництво. Договір встановив основи та загальні правила співробітництва в різних галузях співпраці і закріпив такі принципи, як непорушність кордонів, територіальна цілісність, мирне врегулювання спорів, невтручання у внутрішні справи, повага прав людини і основних свобод, рівноправність і права народів, співробітництво і сумлінне виконання міжнародних зобов'язань. Передбачається, що сторони збільшуватимуть кількість прикордонних переходів, а також удосконалюватимуть прикордонний та митний контроль.

На особливу увагу заслуговують положення статті 10 названого договору щодо співпраці двох держав, безпосередньо у прикордонній політиці та розвитку прикордонної інфраструктури та міжрегіонального співробітництва.

На сьогодні на українсько-польському кордоні функціонує 12 пунктів пропуску: шість для автомобільного руху, шість – для залізничного сполучення, а

саме: «Ягодин – Дорогуск», «Ягодин – Дорогуск – зал.ст.», «Устиуг – Зосин», «В.Волинський – Зосин – вант.ст.», «Рава-Руська – Хребенне», «Рава-Руська – Хребенне – зал.ст.», «Шегині – Медика», «Мостиська – Медика – зал.ст.», «Смільниця – Кросценко», «Хирів – Устішкі Дольна – зал.ст.».

Українсько-словацький кордон

Довжина становить 98,5 км.

Договір про добросусідство, дружні відносини і співробітництво між Україною та Словацькою Республікою був підписаний в Києві 29 червня 1993 року і визначив (стаття 1 Довору), що Договірні сторони розвиватимуть свої відносини як дружні держави на основі принципів суверенної рівності, територіальної цілісності та політичної незалежності, непорушності існуючих кордонів, мирного врегулювання спорів, невтручання у внутрішні справи та ін.

На сьогодні на українсько-словацькому кордоні діють 5 пунктів пропуску: «Малий Березний – Убля», «Ужгород – Вишне Німецьке», «Павлово – Матевце», «Чоп (Страж) – Чіерна над Тісоу», «Малі Селменці – Велке Селменце». Також здійснюється розбудова пункту перетину «Соломоново – Чіерна над Тісоу».

Українсько-угорський кордон

Довжина кордону становить 135,1 км.

Нормативно-правовою основою двосторонньої співпраці обох країн слід вважати Договір про основи добросусідства та співробітництва між Україною та Угорською Республікою, підписаний 6 грудня 1991 р. Відповідно до названого договору Україна і Угорщина мають будувати свої відносини, дотримуючись принципів суверенної рівності, територіальної цілісності та політичної незалежності, непорушності існуючих кордонів, мирного врегулювання спорів, невтручання у внутрішні справи, поважання прав і свобод людини.

На сьогодні на українсько-угорському кордоні функціонують 7 пунктів пропуску: «Чоп (Тиса) – Захонь», «Чоп (Дружба) – Захонь», «Саловка – Єперешке», «Дзвінкове – Лонья», «Косино – Барабаши», «Лужанка – Берегшурань», «Вилок – Тисобеч». Також здійснюються переговори щодо будівництва та відкриття пункту пропуску «Велика Паладь – Кіш Паладь».

Проаналізований стан взаємовідносин України з членами Вишеградської четвірки, які є сусідами України на новому євросоюзівсько-українському кордоні, дає підстави стверджувати, що двостороння співпраця взаємовигідна і корисна. На регіональному рівні транскордонна співпраця з Польщею, Угорщиною та Словаччиною розвивається переважно на двосторонній основі через формат єврорегіонального співробітництва.

Поряд з цим слід зазначити, що повинна відбуватися сегментація більш активної співпраці в рамках Карпатського єврорегіону, а також у площині спрощення процедур отримання міжнародної технічної допомоги Україні і створення ефективною системи взаємної інформації щодо спільних проблем екологічного характеру та в питаннях лібералізації візового режиму з Україною. Ці та інші зусилля двосторонньої єврорегіональної співпраці спроможні значно підняти рівень і результати співпраці України з Вишеградською групою та кожною із її держав. Саме на цій оптимістичній ноті завершилася зустріч послів країн Вишеградської групи зі студентами Ужгородського національного університету в квітні 2013 року.

Про важливість співпраці України з країнами Вишеградської четвірки свідчить зустріч Президента України В.Ф.Януковича з представниками країн В-4, яка відбулася 3 липня 2013 р. Глави держав Вишеградської четвірки рішуче підтримують євроінтеграційний поступ України. У свою чергу, В.Ф.Янукович зазначив,

що сприяння з боку Вишеградської четвірки в реалізації європейських перспектив України є для нас надзвичайно важливим. Президент висловив надію, що Угорщина, чие головування починається у Вишеградській групі, «продовжить ці добрі традиції».

Висновки

Тісні історичні зв'язки та спільні зовнішньополітичні цілі сьогодення України та Вишеградської четвірки заклали основи для ефективного розвитку добросусідських відносин на сучасному етапі і створили можливості для подальшої масштабної взаємодії в майбутньому. Можна стверджувати, що вишеградсько-українські зв'язки є доволі збалансовані, про що свідчить успішна реалізація двота багатосторонніх домовленостей, досягнутих за результатами систематичних зустрічей на всіх рівнях. Все це створює міцний фундамент для подальшого розширення такого співробітництва на основі спільного врахування інтересів сторін.

Зважаючи на проведений аналіз, можна з упевненістю визнати, що країни Вишеградської четвірки розвинули доволі гнучкі та різноманітні зовнішні стосунки й співробітництво з Україною в рамках вироблення й реалізації добросусідської політики ЄС. Мова йде про такі основні напрями співробітництва України та Вишеграду:

- 1) забезпечення солідарної підтримки країнами Вишеграду європейських інтеграційних прагнень України;
- 2) передача країнами Вишеграду досвіду їх європейської інтеграції України;
- 3) координація зовнішньополітичної діяльності України і Вишеградської групи на дво- та багатосторонній основі;
- 4) формування багаторівневого механізму співробітництва Вишеграду і України у формі участі українських представників у засіданнях різних вишеградських структур та спеціально створених комісіях;
- 5) поширення програм Вишеградського фонду на Україну.

Поряд з названими напрямками співробітництва України та Вишеграду слід виділити значення регіональної співпраці, що особливо важливо для використання в практичній діяльності органів місцевого самоврядування та впровадження в практику нових елементів єврорегіонального співробітництва України, враховуючи, що співпраця сприяє:

- ✓ кращому розумінню перспектив міжрегіонального та транскордонного співробітництва України з сусідніми державами ЄС;
- ✓ імплементації головних принципів регіональної політики ЄС у національне законодавство України;
- ✓ створенню відповідної прикордонної інфраструктури з урахуванням специфіки адміністративного поділу України та ін.

Окреслена канва співробітництва між Україною та Вишеградською групою була підкріплена конкретними пропозиціями та рішеннями у таких сферах, як: політичне співробітництво, торговельно-економічна кооперація, співробітництво у сфері юстиції та внутрішніх справ, в інфраструктурі транспорту, енергетики та зв'язку, а також у сфері культури, освіти, взаємних контактів між людьми.

Зокрема, транскордонна співпраця пропонує багатообіцяючий потенціал. Україна та Вишеградська четвірка разом реалізували кілька таких проектів, що уможливило співпрацю, наприклад, між регіонами, містами і селами, а також громадянами на різних рівнях. Ця співпраця принесла учасникам гарні результати, корисніші за різні політичні декларації.

Перелік цих об'єктивних і суб'єктивних факторів лежить у площині обох сто-

рін, як-то: незадовільний темп структурних та економічних реформ в Україні і адаптації законодавства, норм та стандартів України до існуючих в ЄС, з одного боку, та повільна лібералізація візової політики, цих країн щодо громадян України і недостатній рівень фінансової підтримки ЄС, запропонованих Вишеградською групою, програм розвитку тощо.

Якщо робити загальний висновок, то слід відзначити, що модель єврорегіонального співробітництва країн Вишеградської четвірки не може бути повністю застосована в Україні. Головна причина полягає в тому, що Україна не має рівнозначних партнерів для інтеграції, а також не має згоди серед її громадян щодо напряму розвитку країни. Цей факт дає нам часткову відповідь на питання, яке неодноразово піднімалося в минулому: чи могла б Україна стати членом Вишеградської групи?

Список використаних джерел

1. Артёмов І.В. Актуальні аспекти єврорегіонального співробітництва України в контексті досвіду країн Вишеградської четвірки /І.В.Артёмов //Україна та Вишеградська четвірка: на шляху до взаємовигідних відносин. – Братислава, 2010. – С.158-167.
2. Вишеградська четвірка найактивніше в Європі допомагає Україні розвивати демократію // Інформаційний бюлетень Міжнародного центру перспективних досліджень. - Число 37(429), 24 листопада 2008 року.
3. Вагнер П. Чи може Вишеградська група служити моделлю для розвитку співпраці між іншими країнами? / П.Вагнер // Україна та Вишеградська четвірка: на шляху до взаємовигідних відносин. – Братислава, 2010. – С.10-11.
4. Джерельно-інформаційна база дослідження співробітництва країн-членів Вишеграду // Український історичний збірник (2004). – Вип. 8. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2005. – С. 527-534.
5. Досвід Вишеградського співробітництва в контексті реалізації сучасної євроінтеграційної стратегії України // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – Вип. 14. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2005. – С.154-161.
6. Етапи співробітництва країн-членів Вишеграду // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – Вип. 13. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2004. – С. 207-215.
7. Заснування міжнародного регіонального об'єднання Вишеград: передумови і наслідки // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – Щоквартальний науковий журнал. – К., 2005. – № 4. – С.95-100.
8. Кудряченко А.І. Україна і Вишеградська четвірка: стан та перспективи співпраці /А.І.Кудряченко // Україна та Вишеградська четвірка: на шляху до взаємовигідних відносин. – Братислава, 2010. – С.44-45.
9. Каплинський О.В. Роль Вишеградської четвірки в контексті національної безпеки України // Стратегічні пріоритети – № 2(11) – К. – 2009 – с. 48-50.
10. Двостороннє співробітництво «Україна – ЄС» у сфері узгодження стратегічних пріоритетів регіональної політики щодо Меморандуму «Діалог Україна – ЄС» про регіональну політику та розвиток регіонального співробітництва» // Національний Конвент України щодо ЄС. рекоменда-

-
- ції робочих груп / Укр. незал. центр політ. досл.; за заг. ред. В.Лупація, Ю.Тищенко. – К., 2012. – С.94-95.
11. 31 липня українці отримуватимуть візи до ЄС за спрощеною схемою [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.ua/articles/politics/_z-1-lipnya-ukrajinci-otrimuvatimut-vizi-do-es-za-sproschenoju-shemoju/497185
 12. Кіш Є. Регіональна політика Європейського Союзу /Є.Кіш // Регіональна політика в країнах Європи. Уроки для України: [Проект Київського центру Ін-ту Схід-Захід]. С.Максименко, Є.Кіш, М.Лендъел, І.Студенніков; за ред. С.Максименка. – К.: Логос, 2000. – С.35-36.
 13. Кіш Є.Б. Центральна Європа в сучасній системі єврорегіональної інтеграції: моногр. / Є.Б.Кіш. – Ужгород: Ліра, 2008. – С.136.
 14. Кіш Є. Міжнародна регіональна інтеграція країн Центральної Європи в форматі Вишеградської четвірки після вступу до Європейського Союзу / Єва Кіш // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: історія. – 2006. - Випуск 16. – С.120-130.
 15. Кіш Є. Приклади конструктивної співпраці України з країнами Вишеградської четвірки /Єва Кіш // Досвід країн Вишеградської четвірки на шляху до ЄС: можливості для України: Матеріали міжнар. конф. (Мукачево, 30-31 жовтня 2003 р.). – Ужгород, 2003. – С. 74-80.
 16. Мітрьєва С.І. Україна і стратегії розвитку єврорегіонів. У монографії: Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього. – К.: Інститут європейських досліджень НАН України, 2009 – С. 433-443.
 17. Угода між Україною та Європейським Співтовариством про спрощення оформлення віз [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://Ukraine-eu.mfa.gov.ua/eu/ua/publication/content/11577.htm>.
 18. Угода між Україною та Угорщиною про місцевий прикордонний рух [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.mfa.gov.hu/kulkerviselt/Beregovo/uk/ua_Konzuliinfo.
 19. Угода між Україною та Словацькою Республікою про місцевий прикордонний рух [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
 20. Україна та Вишеградська четвірка: на шляху до взаємовигідних відносин. – Братислава, 2010. – 167 с.
 21. Єврорегіональне співробітництво України та його інтеграційний потенціал: збірник наукових праць за матеріалами круглого столу експертів (м.Ужгород, 20 квітня 2012 р.) / Відп.ред. І.В.Артёмов. – Ужгород: ЗакДУ, 2012. – 364 с.